

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU GMINY PEŁCZYCE

Opracowanie:

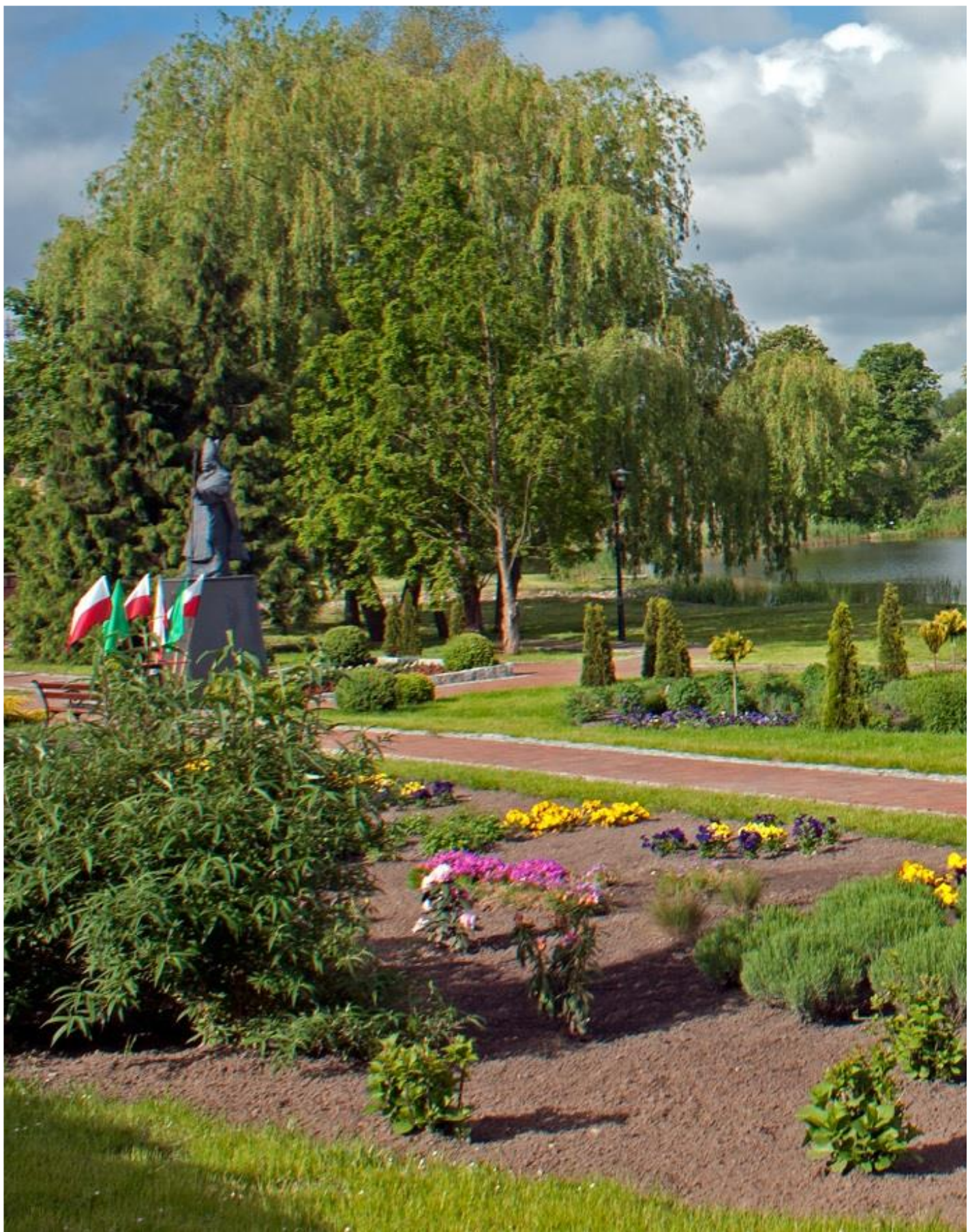
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pelczycach we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Plan wdrażania CUS jest dokumentem niezbędnym do realizacji w ramach projektu „Rozwój usług społecznych dla dobra mieszkańców Gminy Pelczyce”, działanie 6.18 Rozwój usług społecznych, w tym świadczonych w społeczności lokalnej, w ramach programu: Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Elektroniczna wersja Planu Wdrożenia CUS znajduje się na stronie internetowej Gminy Pelczyce oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pelczycach.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. CZYM JEST CUS?	5
2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU	7
2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE	12
2.1.2. DEMOGRAFIA	13
2.1.3. RYNEK PRACY	16
2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA	19
2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE	21
2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO	23
2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ	25
2.1.8. KULTURA	27
2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	29
2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	29
.....	29
2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	30
2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA	33
2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ	34
2.2.5. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	38
2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	41
2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	44
2.3. ANALIZA SWOT	47
2.4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM PLANEM WDROŻENIA CUS	49

WPROWADZENIE

1. CZYM JEST CUS?

Centrum Usług Społecznych (dalej: CUS) to nowa jednostka organizacyjna, powołana na podstawie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; dalej Ustawa o CUS), której zadaniem jest wdrożenie i koordynowanie międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych. Celem działania CUS jest integracja, rozwój i poszerzenie dostępności usług społecznych, uwzględniających potrzeby członków samorządowych wspólnot terytorialnych (osób, rodzin, grup społecznych). Podstawową regułą funkcjonowania CUS jest zasada empowerment, rozumiana jako umożliwienie, upodmiotawianie, wzmacnianie jednostki, /rodziny/grupy społecznej w oparciu o jej zasoby. CUS w swojej specyfice zawiera nie tylko pakiet usług społecznych podmiotów użyteczności publicznej, lecz także społeczne formy wsparcia, takie jak wolontariat, samopomoc, pomoc sąsiedzka. Wdrożenie CUS przynosi określone korzyści, do których zaliczyć można:

- szerszy dostęp do usług społecznych
- zintegrowany system wsparcia
- spersonalizowana i rozwinięta oferta usług
- efektywne wykorzystanie potencjału lokalnych usługodawców
- uproszczenie procedur
- rozwój lokalnej aktywności społecznej

CUS to przejaw zmiany systemowej jako kolejnego etapu budowania w Polsce nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego, w ramach którego publiczne wsparcie usługowe będzie dostępne nie tylko dla osób i rodzin z trudnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, lecz także dla ogółu mieszkańców.

CUS na terenie Gminy Pełczyce to jednostka organizacyjna typu 1, tj. działająca na obszarze jednej gminy i powstała poprzez przekształcenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wszystkie zadania, w tym usługi społeczne, realizowane dotychczas przez ośrodek pomocy społecznej oraz inne wybrane i nierealizowane dotąd przez ośrodek pomocy społecznej zostaną przekazane do realizacji CUS. Zakres zadań i sposób organizacji CUS został określony w statucie przyjętym przez Radę Miejską na mocy uchwały nr VI.32.2024 Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia

27 września 2024 r. w sprawie decyzji o utworzeniu Centrum Usług Społecznych w Pełczycach. Zostanie również opracowany regulamin organizacyjny CUS. Ostatecznie nastąpi podjęcie przez Radę Miejską uchwały o utworzeniu CUS w Pełczycach z dniem 01.01.2025 r.

Przy wykonywaniu zadań Centrum Usług Społecznych:

- oferuje określone usługi społeczne wszystkim osobom uprawnionym (zasada powszechności),
- ma na względzie dobro osób korzystających z usług społecznych, w szczególności potrzebę respektowania poczucia ich podmiotowości i bezpieczeństwa (zasada podmiotowości),
- zachowuje standardy jakości usług społecznych (zasada jakości),
- zmierza do zapewnienia usług społecznych jak najpełniej odpowiadających na potrzeby wspólnoty samorządowej, z uwzględnieniem różnych faz życia oraz sytuacji rodzin (zasada kompleksowości),
- współpracuje z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada współpracy),
- mając na względzie potrzeby wspólnoty samorządowej, podejmuje działania zmierzające do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału podmiotów realizujących usługi społeczne na obszarze działania centrum (zasada pomocniczości),
- dąży do wzmocnienia więzi społecznych oraz integracji i rozwoju wspólnoty samorządowej (zasada wzmocniania więzi społecznych).

2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU

Diagnoza potrzeb i potencjału gminy Pełczyce jest integralną częścią Planu Wdrażania Centrum Usług Społecznych w Pełczycach. Dokument ten określa zasoby i potrzeby gminy oraz wyznacza obszar głównych problemów społecznych, których rozwiązanie stanie się bardziej efektywne dzięki utworzeniu Centrum Usług Społecznych w gminie Pełczyce. Dzięki rzetelnej analizie sytuacji gminy można będzie dostosować zakres usług oferowanych przez CUS do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. W efekcie przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy Pełczyce zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). W ramach diagnozy przeprowadzono również ankiety, które pozwoliły na zebranie opinii i potrzeb mieszkańców. Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się gmina w tworzeniu międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych.

Diagnoza Potrzeb i Potencjału społeczności lokalnej gminy Pełczyce jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych stanowi:

Art. 21.1. Na podstawie wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych centrum opracowuje diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

2. Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania, o którym mowa w ust.1.

3. Diagnoza, o której mowa w ust.1, zawiera w szczególności informacje dotyczące:

- 1) potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;

2) jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art.3 ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art.2 ust.1, na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług (...)

5) Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.

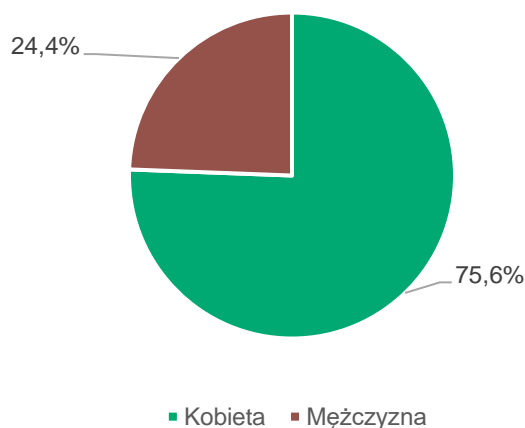
Na treść Diagnozy mają wpływ również inne akty prawne, do których należą:

- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o systemie oświaty,
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

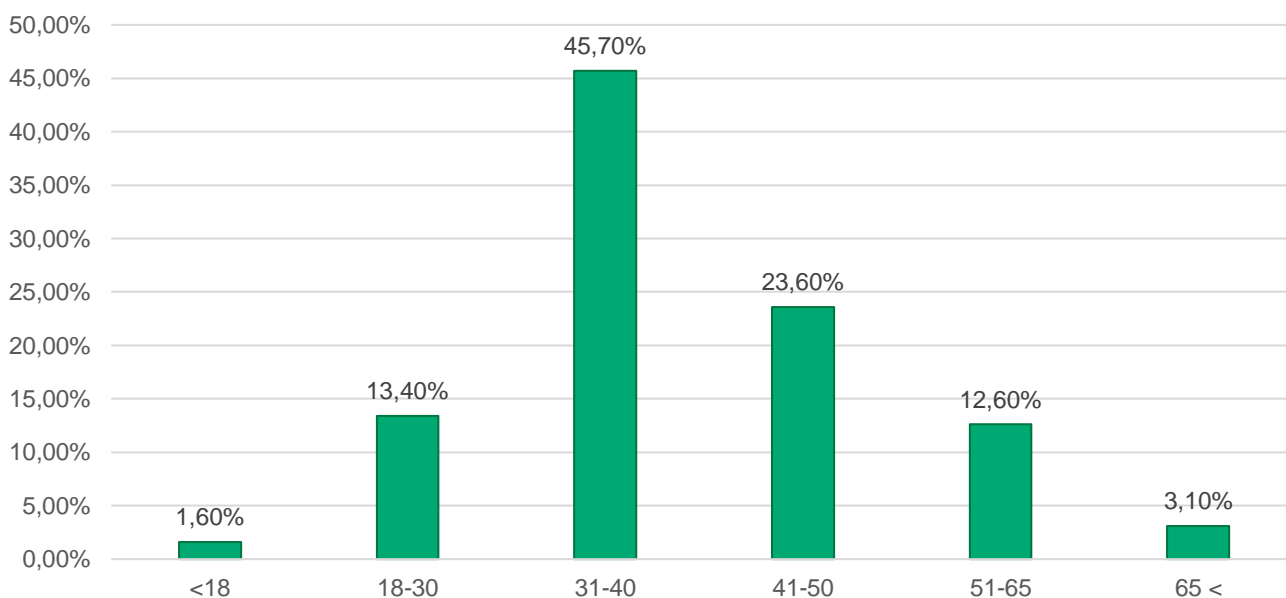
DESK RESEARCH. Podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Przy sporządzaniu diagnozy gminy wykorzystano dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pełczycach oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują okres od 2018 do 2023 roku (chyba że zaznaczono inaczej).

BADANIE ANKIETOWE. Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badania opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe były przeprowadzone od 30 września do 10 października 2024 roku. Wpłynęło 127 ankiet, z czego 96 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 31 mężczyźni. Najwięcej ankiet wypełniły osoby w wieku 31-40 lat (58 osób), poniżej tej granicy było 19 respondentów, a powyżej 50 osób. Ponad 50% ankietowanych pracuje na podstawie umowy o pracę, 19% jest bezrobotnym.

Wykres 1. Podział respondentów ze względu na płeć

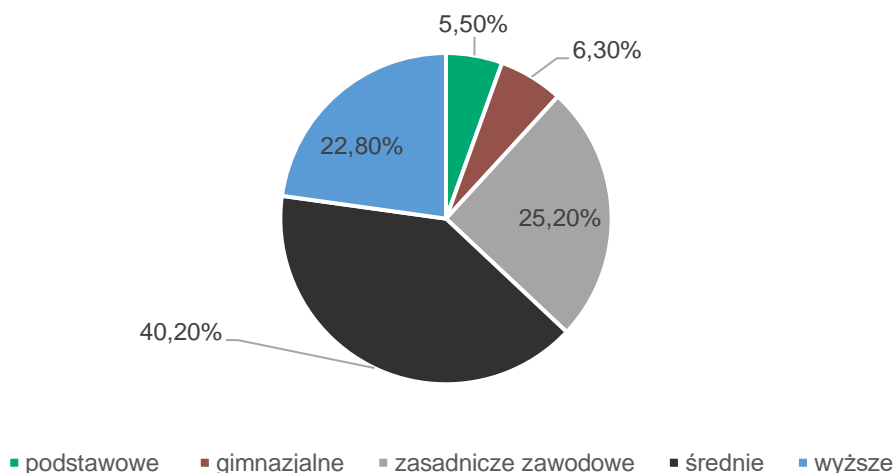
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 2. Podział respondentów ze względu na wiek

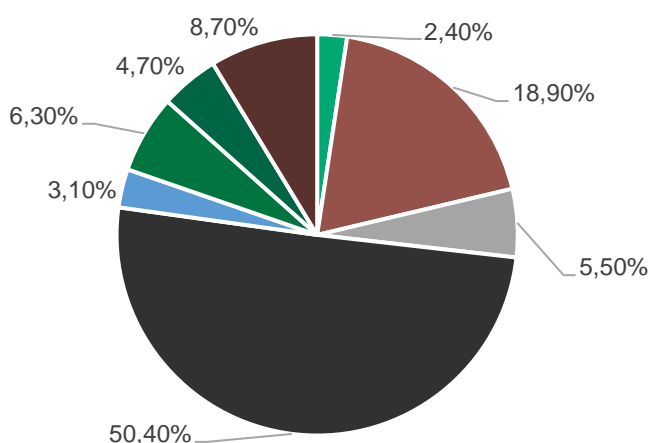
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 3. Podział respondentów ze względu na wykształcenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

- uczę się
- jestem bezrobotny(a)
- prowadzę własną działalność gospodarczą
- pracuję – umowa o pracę
- pracuję dorywczo w niepełnym wymiarze godzin/praca na umowę zlecenie/o dzieło
- nie pracuję – urlop rodzicielski/wychowawczy
- jestem rolnikiem
- jestem emerytem/rencistą

Wykres 4. Podział respondentów ze względu na status

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej powinny być nastawione przede wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia. Ważna jest integracja społeczna i ekonomiczna. Należy podjąć działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństw.

2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE

Pełczyce są gminą miejsko-wiejską znajdującą się w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w zachodniej części powiatu choszczeńskiego. Gmina graniczy z dwiema gminami powiatu choszczeńskiego (gmina Choszczno i Krzęcin), z jedną gminą powiatu myśliborskiego (gmina Barlinek), jedną gminą powiatu stargardzkiego (gmina Dolice) oraz z jedną gminą powiatu strzelecko-drezdeneckiego (gmina Strzelce Krajeńskie).

Powierzchnia gminy Pełczyce wynosi 201 km². Największą część gminy zajmują grunty rolne – ich powierzchnia wynosi 140 km², tj. 69,6% powierzchni gminy, natomiast tereny leśne zajmują 19% powierzchni gminy. Gmina leży na pojezierzach: Choszczeńskim i Myśliborskim. Północno-zachodni fragment gminy zajmuje Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy. Przez granicę z gminą Barlinek przepływa rzeka Płonia, a z gminą Choszczno Mała Ina. Na południe od Pełczyc znajduje się duże jezioro Pełcz.

Gmina Pełczyce pod względem administracyjnym składa się z 19 sołectw: Będargowo, Boguszyny, Bukwica, Bolewice, Brzyczno, Chrapowo, Jagów, Jarosławsko, Krzynki, Lubiana, Lubianka, Ługowo, Sarnik, Łyskowo, Nadarzyn, Niesporowice, Płotno, Przekolno oraz Trzęsacz.

Centralny układ drogowy gminy tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Łączna długość wszystkich dróg wynosi 177,1 km, tj.:

- droga wojewódzka nr 151 łącząca Pełczyce z Barlinkiem (8 km) i Choszcznem (20 km),
- drogi powiatowe (o łącznej długości 98,6 km na terenie gminy),
- drogi gminne (o łącznej długości 62 km na terenie gminy)

Bliskość do granicy państwa (ok. 100 km), do ośrodków wojewódzkich Szczecina (80 km) i Gorzowa Wielkopolskiego (40 km), do stacji kolejowej (20 km)

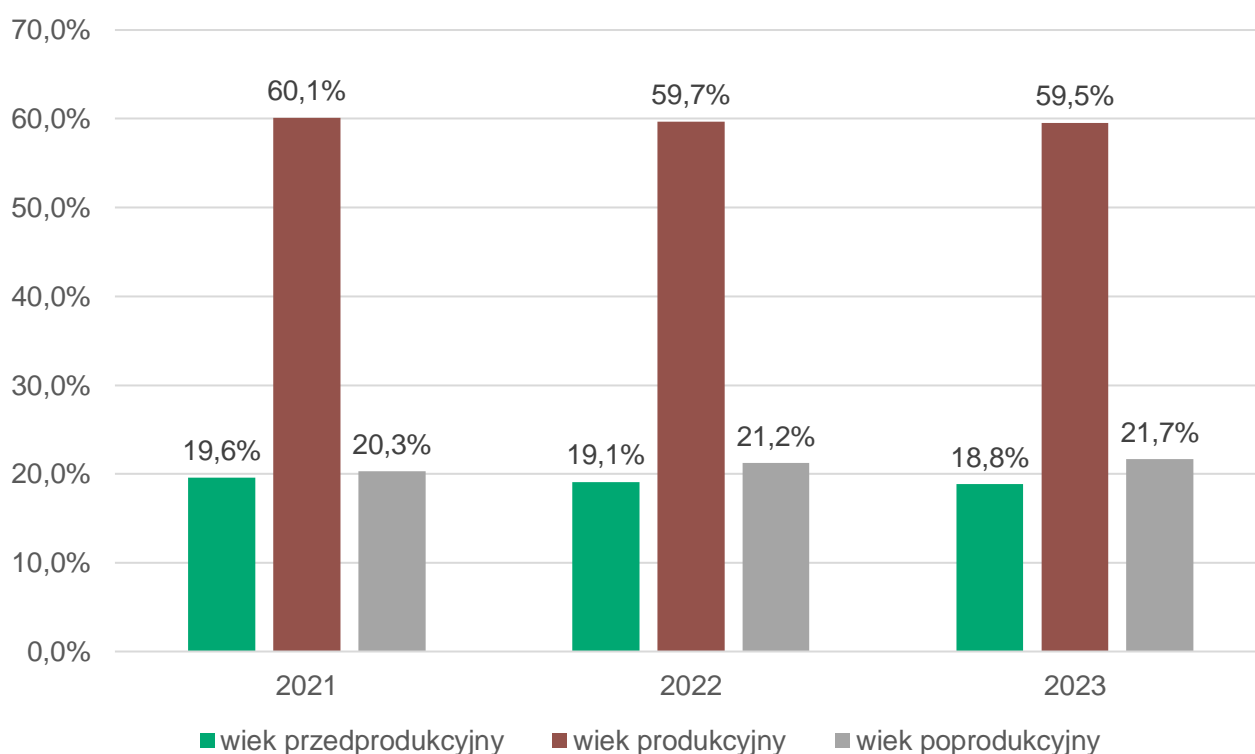

2.1.2. DEMOGRAFIA

Gminę Pełczyce w 2023 roku zamieszkiwało 7 177 osób, w tym 3 530 kobiety oraz 3 647 mężczyzn. W porównaniu z danymi z 2021 roku, nastąpił spadek mieszkańców o 103 osoby, co stanowi 1,4% ogółu mieszkańców. Ponadto nastąpiły zmiany w strukturze mieszkańców według grup ekonomicznych:

- zmniejszyła się liczba osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym tj. z 1 426 osób w 2021 roku do 1 351 osób w 2023 roku,
- zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 4 377 osób w 2021 roku do 4 271 osób w 2023 roku,
- wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej; w 2021 roku zanotowano 1 477 osób natomiast w 2023 roku – 1 555 osób.

Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

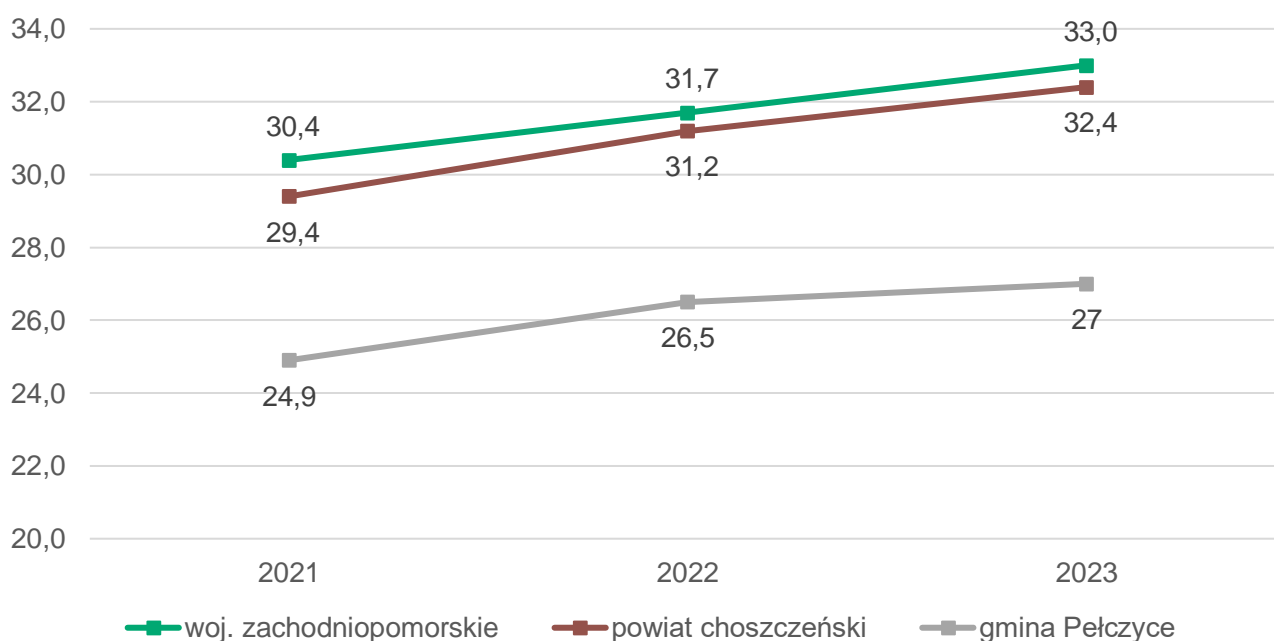
Wykres 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pełczyce w latach 2021-2023 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potwierdzeniem starzenia się społeczeństwa jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego. To stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat).

W gminie Pełczyce wartość wskaźnika jest niższa niż w powiecie choszczeńskim tj. 27%, w powiecie osiągnęła wartość 32,4%, a w województwie 33%. W analizowanym okresie w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego wskaźnik wzrósł o :

- 2,1 punktu procentowego w gminie Pełczyce,
- 3 punkty procentowe w powiecie choszczeńskim,
- 2,6 punktu procentowego w województwie zachodniopomorskim.

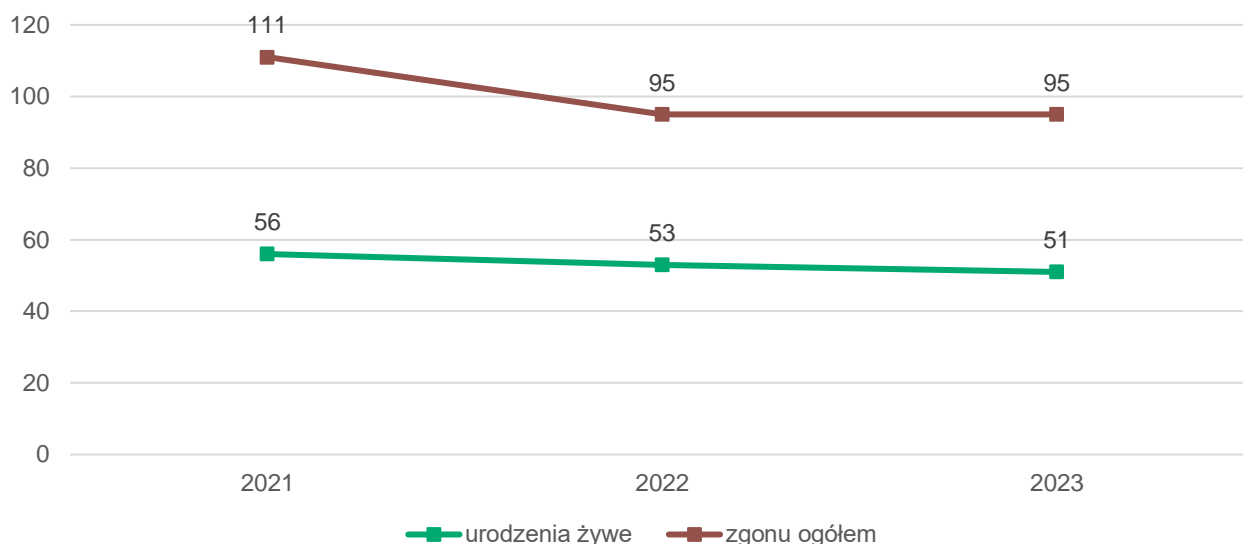
Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2021-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

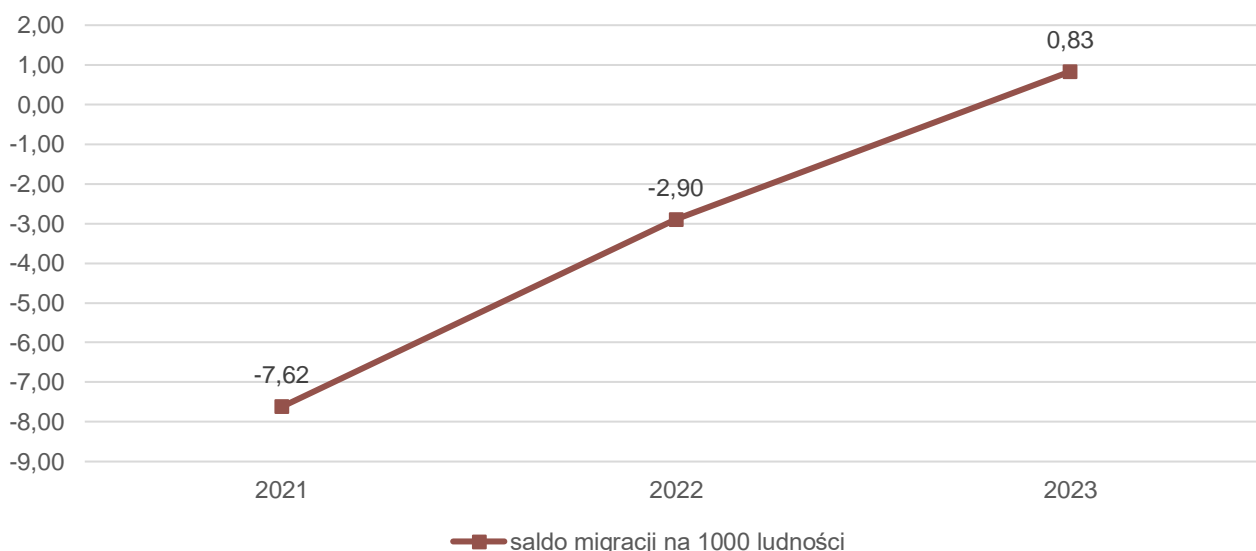
Od kilku lat w gminie Pełczyce odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, w 2023 roku na terenie gminy współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł aż -6,11. Zmniejsza się także liczba zgonów oraz maleje liczba urodzeń. Szczegółowo obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2021-2021 w gminie Pełczyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem gminy Pełczyce jest odpływ mieszkańców. W latach 2021-2022 saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców utrzymywało się na poziomie ujemnym, jednak w 2023 roku wartość ta wzrosła i wyniosła 0,83 osoby na 1000 mieszkańców. W skali województwa i powiatu saldo migracji nadal pozostaje ujemne – odpowiednio -0,36 dla województwa i -2,71 dla powiatu.

Wykres 8. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2021-2023 w gminie Pełczyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowując sytuację demograficzną w gminie Pełczyce należy stwierdzić, że obserwowane zmiany zarówno w zakresie zmniejszającej się liczby mieszkańców jak i spadku liczby urodzeń

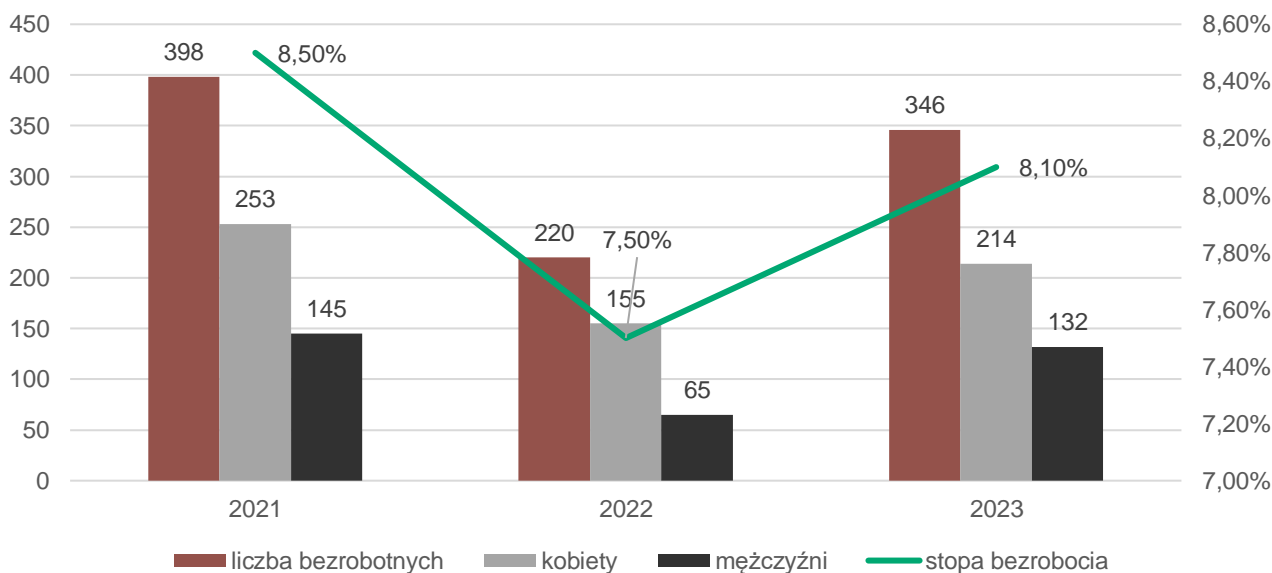
odzwierciedlają ogólnopolski oraz europejski trend. Stanowi to poważny problem dla miejscowych władz, których działania powinny skoncentrować się w najbliższych latach na stworzeniu przyjaznych warunków do życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki społecznej oraz kontynuowaniu działań w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy i rozwoju kapitału ludzkiego.

2.1.3. RYNEK PRACY

Na podstawie danych otrzymanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy w Pełczycach można zaobserwować wahania liczby osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na przestrzeni 3 lat. W 2021 roku 398 osób (253 kobiety oraz 145 mężczyzn) było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. W roku 2023 liczba ta wyniosła 436 osób (214 kobiet oraz 132 mężczyzn). Na terenie gminy Pełczyce więcej jest bezrobotnych kobiet niż mężczyzn.

Większy odsetek kobiet wśród osób poszukujących pracy wynika m.in. z obowiązków macierzyńskich i niechęcią zatrudniania przez pracodawców kobiet wychowujących małe dzieci lub potencjalnie mogących zostać matkami w najbliższym czasie. Trudniejszy jest także powrót do aktywności zawodowej kobiet po przerwie związanej z macierzyństwem.

Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Pełczyce w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowym, ocenili lokalny rynek pracy jako obszar wymagający poprawy, 51,2% ankietowanych uważa, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest zła lub

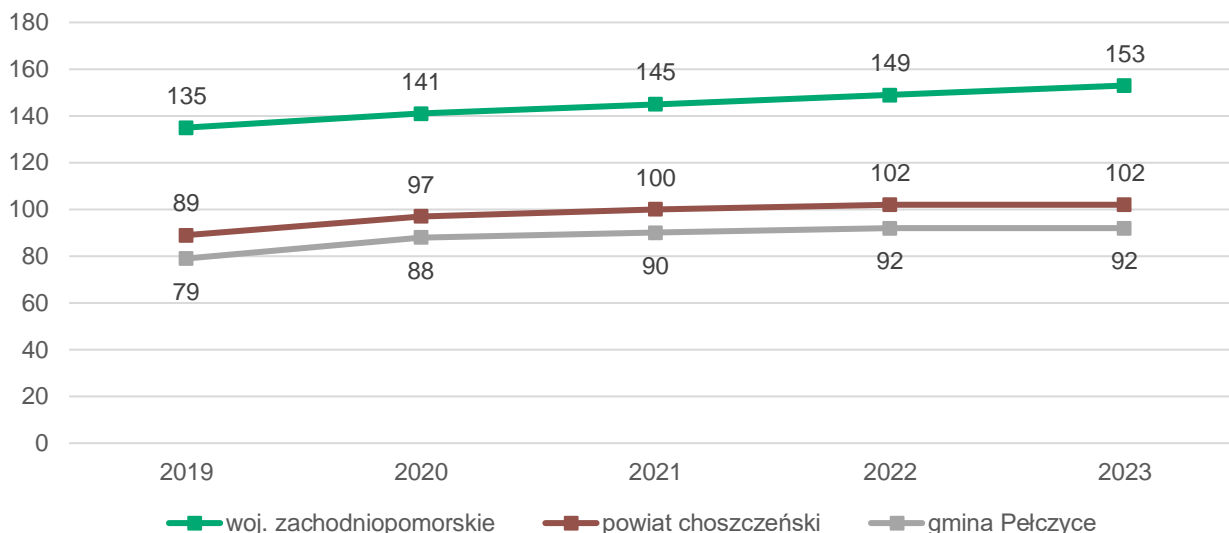

bardzo zła. 31,5 % respondentów określiło sytuację na rynku lokalnym jako przeciętną. Biorąc pod uwagę powyższe analizy można stwierdzić, że sytuacja na terenie gminy Pełczyce dotycząca rynku pracy nie jest zadowalająca.

Opierając się na danych M-GOPS w Pełczycach znaczny wzrost zauważyć można w liczbie osób, które odbywały staże organizowane przez Powiatowy Urząd Pracy. Staż stanowi formę aktywizacji zawodowej osoby bezrobotnej, która umożliwia nabycie umiejętności praktycznych kompetencji do wykonywania pracy przez realizowanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej przez starostę z pracodawcą, według określonego programu. Stażysta otrzymuje co miesiąc stypendium w wysokości 120,00% zasiłku dla bezrobotnych. W 2021 roku w stażu nie wzięła udziału żadna osoba, podczas gdy w roku 2023 uczestniczyło w nim pięć osób.

Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60,00% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy. Z istniejącej formy wsparcia na terenie gminy Pełczyce w 2023 roku skorzystało 50 osób.

Gmina Pełczyce charakteryzuje się niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. W analizowanym okresie wskaźnik ten utrzymywał się na niższym poziomie w porównaniu do powiatu i województwa. W 2023 roku spośród analizowanych jednostek liczba ta dla gminy wynosiła 92, dla powiatu 102, a dla województwa 153.

Wykres 10. Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Pełczyce w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 659 podmiotów gospodarki narodowej. W tymże roku zarejestrowano 37 nowych podmiotów i tyle samo podmiotów zostało wyrejestrowanych. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Pełczyce, największa część podmiotów działa w budownictwie (181 podmiotów), w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (98) oraz w przetwórstwie przemysłowym (86).

Do najważniejszych zagrożeń dla funkcjonowania Gminy, w obszarze gospodarczym, należy zaliczyć odpływ pracowników do przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gmin sąsiednich oraz konkurencja ze strony silniejszych ośrodków. Wielu mieszkańców wyjeżdża za granicę, w szczególności do Niemiec w celach zarobkowych.

Podsumowując, kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych spowoduje uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców.

2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Gmina Pełczyce w swoich zasobach w 2023 roku posiadała 21 lokali socjalnych oraz 62 lokali komunalnych. Zasady przyznawania mieszkań z zasobów mieszkaniowych zostały określone Uchwałą nr XVI.166.2021 Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie ustalania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Pełczyce.

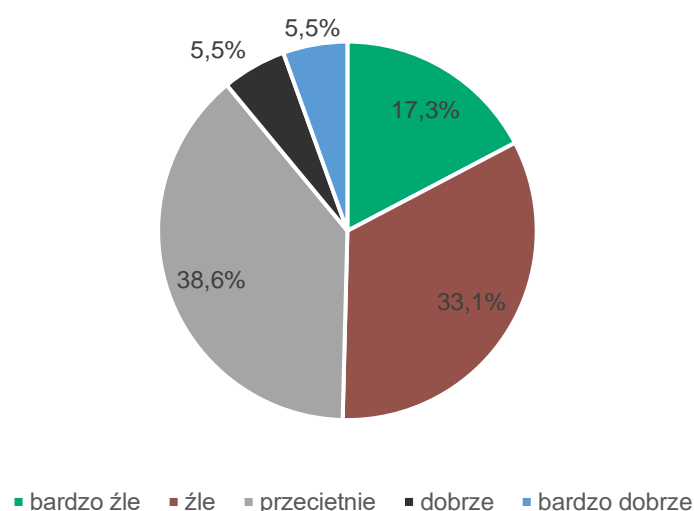
Gmina nie dysponuje mieszkaniami chronionymi ani wspomaganymi.

Tabela 1. Liczba lokali mieszkalnych w gminie Pełczyce w latach 2021-2023

	Lokale komunalne	Lokale socjalne
2020	72	20
2021	72	21
2022	62	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego 38,6 ankietowanych oceniło dostęp do mieszkań komunalnych oraz socjalnych jako przeciętny, 33,1% jako zły, 17,3% jako bardzo zły. Niespełna 5,5% mieszkańców oceniło zasoby mieszkaniowe jako dobre i 5,55 jako bardzo dobre.

Wykres 11. Dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Liczba osób oczekujących w gminie Pełczyce w 2023 roku wynosi 13 osób. Według raportu NIK (Najwyższa Izba Kontroli) na temat działania gmin w latach 2016-2019 (I półrocze) realizowanych w ramach zadań własnych, jak również przy udziale pomocy finansowej z budżetu państwa na budownictwo komunalne. Z raportu wynika, że w 11 kontrolowanych jednostkach samorządowych liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie wzrosła o 30 proc, a czas oczekiwania na lokal wynosił nawet 17 lat. Z badań kwestionariuszowych obejmujących 622 gminy wynika, że w 73,00 % z nich potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach nie zostały zrealizowane. Ponadto nadal około 10,00 % Polaków zamieszkuje lokale przeludnione i w złym stanie technicznym. Według Eurostatu wskaźnik deprivacji (niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb dostosowanych do europejskich warunków życia) plasuje Polskę na piątym miejscu od końca w Europie.

Jednocześnie zauważyć można znaczny wzrost liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych. Świadczenie to przysługuje, jeśli średni miesięczny dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza: 175,00% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym, 125,00% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury od 1 marca 2024 do końca lutego 2025 wynosi 1 780,96 zł brutto.

Tabela 2. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba gospodarstw domowych	16	28	30
Kwota wypłaconych świadczeń	35 139	57 395	73 439

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

W najbliższym czasie niezbędną stanie się konieczność znalezienia odpowiedniej bazy lokalowej w celu utworzenia mieszkania chronionego i socjalnego jako lokalu mającego zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Rekomenduje się zintensyfikowanie

działań w tym zakresie poprzez podjęcie współpracy z lokalnymi inwestorami, deweloperami oraz pozyskanie dofinansowania z funduszy unijnych i krajowych.

2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE

W 2023 roku gmina Pełczyce była organem prowadzącym dla 4 placówek oświatowych, wśród których znalazły się:

- Szkoła im. Jana Pawła II w Będargowie,
- Szkoła Podstawowa im. I Dywizji im. T. Kościuszki w Chrapowie,
- Szkoła Podstawowa w Lubianie,
- Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika w Pełczycach.

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w roku 2023 oraz liczbę oddziałów w szkołach na podstawie informacji przekazanych przez Urząd Miasta w Pełczycach.

Tabela 3. Organizacja szkół i przedszkola w roku 2023

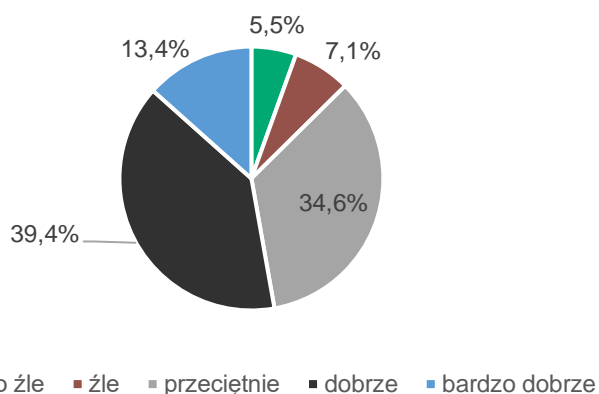
nazwa szkoły	liczba uczniów	Liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania	Średnia wielkość oddziału	oddziały przedszkolne-liczba	liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Pełczycach	201	Klasa I - 1 Klasa II - 2 Klasa III - 2 Klasa IV-1 Klasa V- 2 Klasa VI - 1 Klasa VII - 1 Klasa VIII - 1	18,27	1	0
Szkoła Podstawowa w Lubianie	170	Klasa I - 1 Klasa II - 1 Klasa III - 1 Klasa IV-1 Klasa V- 2 Klasa VI - 1 Klasa VII - 1 Klasa VIII - 1	17	1	1
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Będargowie	156	Klasa I - 1 Klasa II - 1 Klasa III - 1 Klasa IV-1 Klasa V- 1 Klasa VI - 1 Klasa VII - 1 Klasa VIII - 1	17,33	1	1

Szkoła Podstawowa im. I Dywizji im. Tadeusza Kościuszki w Chrapowie	93	Klasa I – 1 Klasa II - 1 Klasa III - 1 Klasa IV - 1 Klasa V- 1 Klasa VI - 1 Klasa VII - 1 Klasa VIII - 1	10,33	1	1
Miejsko-Gminne Przedszkole w Pełczycach	130	5	18,27	1	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu

Dzieci z gminy Pełczyce mają także możliwość uczęszczania do Miejsko - Gminnego Przedszkola w Pełczycach. W roku szkolnym 2022/2023 placówka zapewniała miejsca dla 125 dzieci. Na terenie gminy Pełczyce działa również Miejsko – Gminny Żłobek w Pełczycach zapewniający opiekę nad dziećmi do lat 3. Żłobek zapewnia opiekę dla 25 dzieci przez cały rok. Ponadto, gmina rozpoczęła budowę żłobka dla dzieci do lat 3, w którym dostępnych będzie 40. Inwestycja ma powstać do marca 2026 r.

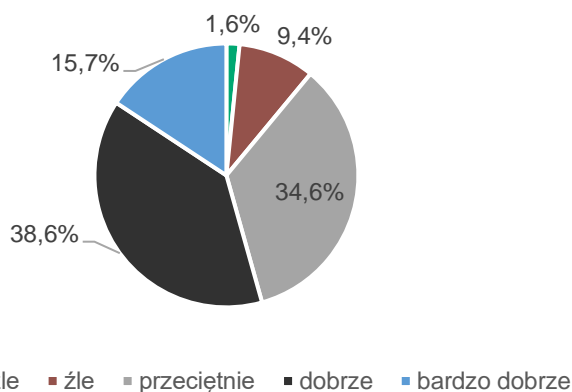
Respondenci oceniają ofertę edukacyjną szkół podstawowych gminy Pełczyce jako dobrą – uważa tak 39,4% mieszkańców, a 13,4% za bardzo dobrą. Jedynie 5,5% osób wypełniających ankietę uznało, iż szkolnictwo na poziomie podstawowym jest bardzo złe.

Wykres 12. Szkolnictwo podstawowe na terenie według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 13. Edukacja przedszkolna na terenie gminy Pełczyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ankietowani mieszkańcy w 38,6% oceniają jakość edukacji przedszkolnej jako dobrą, a 34,6% jako przeciętną. 15,7% respondentów uznało ofertę przedszkoli jako bardzo dobrą, a tylko 1,6% jako bardzo złą.

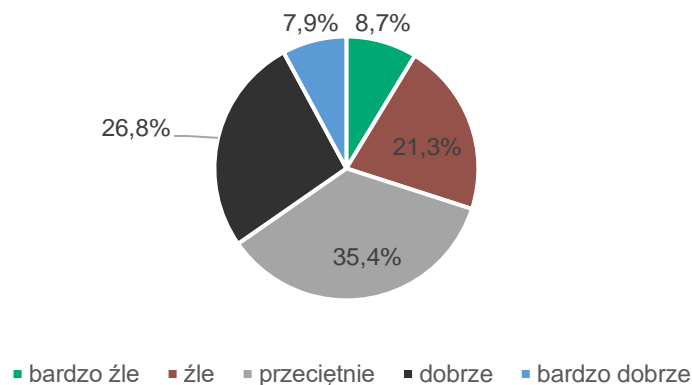
Wskazane jest podjęcie współpracy z tzw. trzecim sektorem w celu utworzenia niepublicznych placówek edukacyjnych, zapewniających edukację przedszkolną oraz placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. Wpłynie to pozytywnie zarówno na aktywizację zawodową mieszkańców jak i na poprawę dostępu do miejsc w przedszkolach i żłobkach. Biorąc pod uwagę wyniki badań ankietowych należy również uwzględnić poszerzenie lub zmodyfikowanie oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych w ramach zajęć pozalekcyjnych.

2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO

Usługi w zakresie opieki zdrowotnej w gminie Pełczyce świadczy SKMED Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej S.C w Pełczycach.

Wśród ankietowanych 35,4% oceniło dostęp do podstawowej opieki medycznej jako dostateczny, 26,8% jako dobry. Ponad 21% mieszkańców uważa, że dostęp do podstawowej opieki medycznej jest zły, a niecałe 9%, iż jest bardzo zły.

Wykres 14. Dostęp do podstawowej opieki medycznej według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

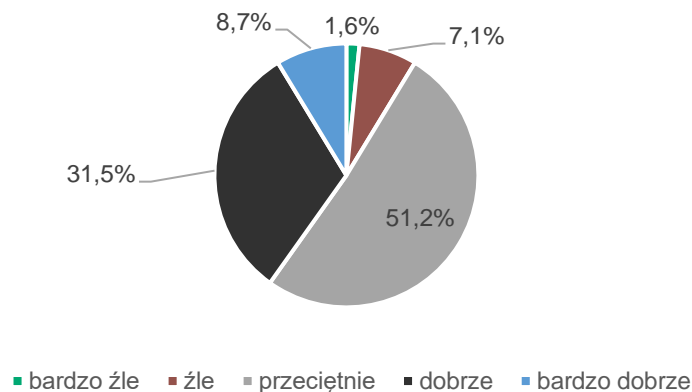
Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje Ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Pełczyce zajmuje się Posterunek Policji w Pełczycach, wspierany przez dwóch dzielnicowych.

Istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego pełnią ochotnicze straże pożarne włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, których wyszkolenie i wyposażenie umożliwia podjęcie niżej działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa powodziowego i nawodnego, ratownictwa chemicznego i ekologicznego, ratownictwa medycznego. Na terenie gminy Pełczyce działają cztery Ochotnicze Straże Pożarne:

1. Do KSRG należą:
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Pełczycach
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Płotnie
2. Poza systemem KSRG funkcjonują:
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Będargowie
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Boguszytach

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy gminy Pełczyce mogli wyrazić swoją opinię na temat poczucia bezpieczeństwa. 51,2% ocenia ten aspekt jako dostateczny, a 31,5% badanych uznało, że poziom bezpieczeństwa w gminie Pełczyce jest dobry. Natomiast około 9% mieszkańców nie czuje się bezpiecznie na terenie gminy.

Wykres 15. Poziom poczucia bezpieczeństwa w gminie Pełczyce według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rekomenduje się podjęcie działań w kierunku kształtowania postaw prospołecznych, działań resocjalizacyjnych, a także działań naprawczych w kierunku zwiększenia roli prewencji przestępczości, czyli: usuwania przyczyn czynów kryminalnych (mogą to być np. przeżycia rodzinne, okoliczności zatrudnienia, poziom wykształcenia, pozycja ekonomiczna i społeczna). Zaleca się również poprawę infrastruktury drogowej poprzez rozbudowę monitoringu oraz nowoczesnego oświetlenia na terenie gminy.

2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Na podstawie informacji pozyskanych z portalu organizacji pozarządowych uzyskano dane o organizacjach pozarządowych znajdujących się na terenie gminy Pełczyce są to m.in.:

- Fundacja „Green Island Back To Nature”
- Ochotnicza Straż Pożarna w Będargowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Boguszynach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chrapowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jarosławsku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pełczycach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Płotnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Przekolnie
- Społeczne Towrzystwo Ochrony Przyrody Pełczyc

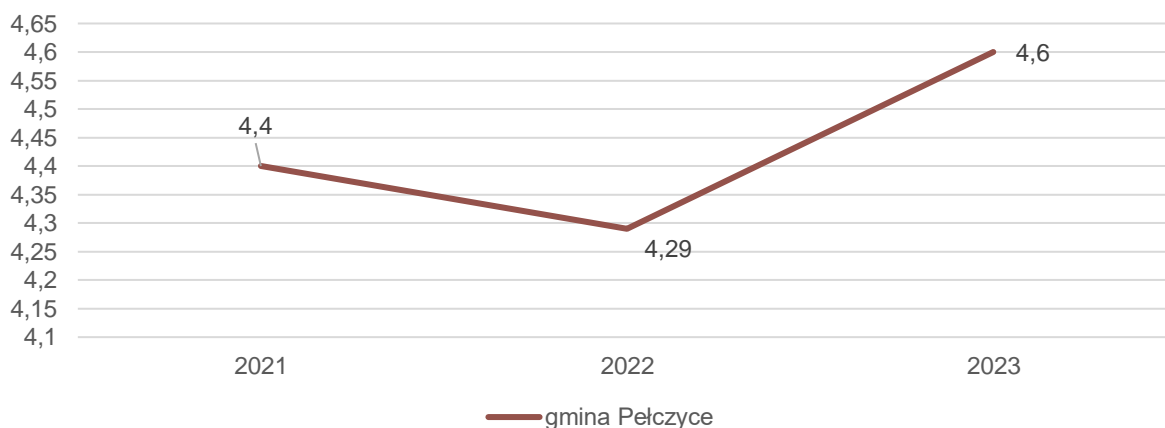
- Sportowy Klub Ludowy „Jagów 2000”
- Stowarzyszenie Młoda Wieś
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Ala i As”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej
- Zachodniopomorski Okręgowy Związek Orientacji Sportowej
- Związek Zawodowy Pracowników Ośrodka Hodowli Zarodowej Lubiana Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Na terenie Gminy funkcjonują także kluby sportowe:

- Ludowy Klub Sportowy „Skrzydłaci” Będargowo,
- Klub Sportowy „KŁOS” Pełczyce,
- Klub Sportowy „Ina” Nadarzyn,
- Klub Sportowy „Strzała Płotno”,
- Klub Sportowy „Pomorzanka” Jarosławsko,
- Klub Żeglarski „Sztaksel” Pełczyce.
-

Gmina Pełczyce jest członkiem Stowarzyszeń:

- LGD „Lider Pojezierza”,
- „Lider Pojezierzy”,
- Gmin Polskich Euroregionu Pomerania,
- Gmin Cysterskich.

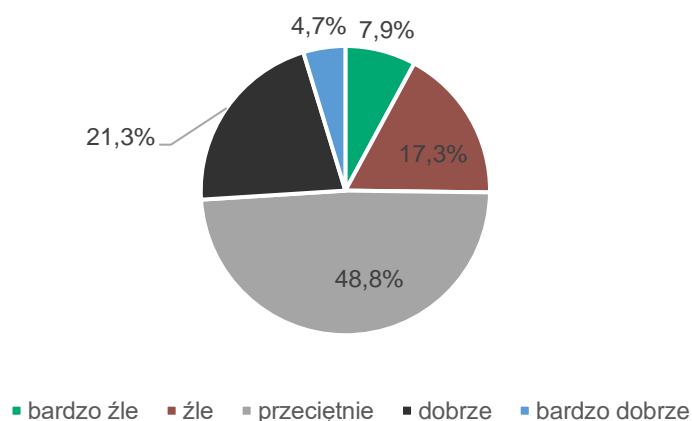

Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminie Pełczyce
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższy wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w latach 2021-2023. W tym okresie liczba tych organizacji w Gminie wahała

się w przedziale 4,4-4,6. Wzrost organizacji może świadczyć o zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne co przekłada się na wysoką liczbę organizacji pozarządowych działających na jej terenie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 48,8% uczestników określiło współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi jako dostateczną, 21,3% respondentów jako dobrą, a 4,7% jako bardzo dobrą. Z kolei aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców w 49,6% określone zostało jako dostateczne, 18,1% jako dobre.

Wykres 17. Współpraca gminy Pełczyce z organizacjami pozarządowymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

2.1.8. KULTURA

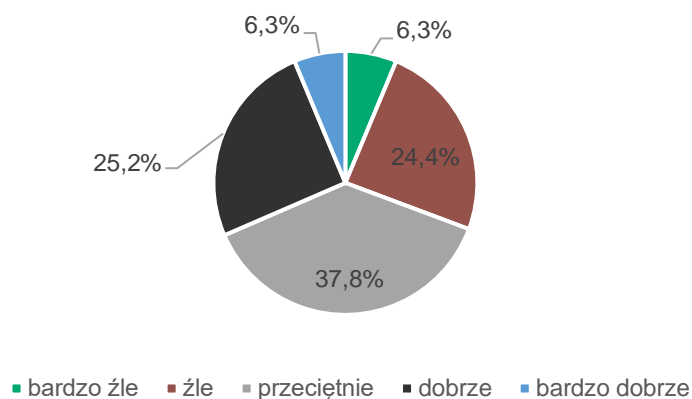

Działalność kulturalna na terenie Gminy skupia się przede wszystkim w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Pełczycach, który jest publiczną instytucją samorządową. Zgodnie ze swoim statutem, placówka zajmuje się m.in. promocją lokalnej kultury zarówno w kraju, jak i za granicą, tworzeniem i ochroną dóbr kultury oraz zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych, kulturalnych, informacyjnych, a także związanych z kulturą fizyczną i rekreacją.

Poza cyklicznie organizowanymi wydarzeniami, MGOK posiada także stałą ofertę obejmującą zajęcia plastyczne, warsztaty rękodzieła artystycznego i ceramiczne oraz zajęcia ruchowe typu zumba i joga.

Kulturalną ofertę gminy Pełczyce wzbogaca Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pełczycach, która posiada pięć filii: w Jagowie, Jarosławsku, Płotnie, Przekolnie i Sarniku. Do głównych zadań biblioteki należy gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów, które wspierają potrzeby informacyjne, edukacyjne i samokształceniowe, szczególnie w zakresie wiedzy o regionie i jego dorobku. Biblioteka organizuje także różnorodne formy promocji czytelnictwa, dostępne dla wszystkich grup użytkowników.

Według mieszkańców biorących udział w ankiecie, dostępność do kultury i rozrywki w gminie jest umiarkowana. Tylko 31,5% oceniło ją jako dobrą lub bardzo dobrą, natomiast 30,7% uznało ją za słabą lub bardzo słabą. Najwięcej osób, bo 37,8%, oceniło dostępność jako przeciętną.

Wykres 18. Dostępność do kultury i rozrywki dla wszystkich grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Gmina Pełczyce posiada również zasoby w zakresie zaplecza sportowo-rekreacyjnego. Składają się na nie:

- wielofunkcyjne boiska sportowa o nawierzchniach syntetycznych (korty tenisowe, boiska do gry w siatkówkę, koszykówkę, piłkę nożną),
- stadion miejski,
- sale sportowe,
- Skatepark,
- kompleks boisk ORLIK,
- place zabaw.

Opierając się na analizie potrzeb mieszkańców oraz wytycznych zawartych w unijnych, krajowych oraz samorządowych dokumentach strategicznych z obszaru polityki społecznej, zaleca się kontynuowanie działań gminy w zakresie dalszego rozwoju integracji społeczności lokalnej.

2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach jest jednostką organizacyjną gminy Pełczyce. Ośrodek Pomocy Społecznej to instytucja odgrywająca zasadniczą rolę w zabezpieczaniu potrzeb mieszkańców. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. M-GOPS realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych.

Do podstawowych zadań M-GOPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto M-GOPS wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, zapewnia pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów oraz podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i niepełnosprawne.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach realizuje następujące programy:

- o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Pełczyce;
- o Gminny Program Wspierania Rodziny,
- o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej OPS ma obowiązek zatrudnić pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek spełnia wymogi ustawowe w zakresie zatrudniania pracowników socjalnych.

Tabela 4. Liczba osób zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2021-2023

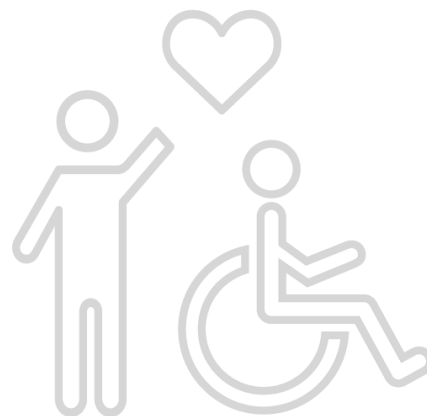
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2021	2022	2023
Liczba osób ogółem	19	19	21
Liczba etatów	19	19	19
Kierownicy	1	1	1
Z-ca kierownika	0	0	0
Pracownicy socjalni ogółem	7	7,25	8
asystenci rodziny	1	1	1
Pozostali pracownicy	10	9,75	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS

2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

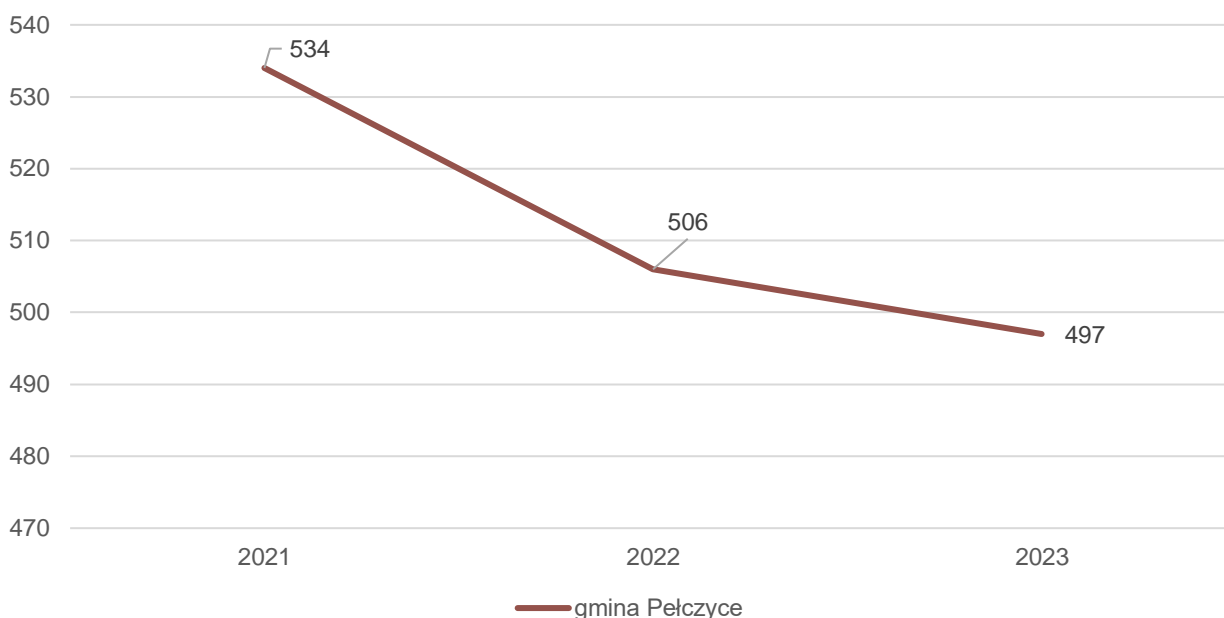
- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przysługuje przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych powyżej (ubóstwo nie może być wyłącznym powodem udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej) uzasadniających udzielenie pomocy społecznej:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 776,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej",

- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 600,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym na osobę w rodzinie",
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej "kryterium dochodowym rodziny".

Wykres 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane GUS oraz informacje źródłowe otrzymane ze sprawozdań MPiPS należy zauważyć, że w gminie Pełczyce wskaźniki beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności z roku na rok są niższe.

Tabela 5. Liczba rodzin i liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
2021	173	395
2022	189	394
2023	169	404

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS za 2023 rok

Głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy Pełczyce są:

- bezrobocie – w 2023 roku był to główny problem dla 87 rodzin, natomiast w 2021 roku dla 104 rodzin,
- ubóstwo – 75 rodzin otrzymało wsparcie z tego tytułu w 2023 roku, a w 2021 roku było ich 69,
- niepełnosprawność – w 2023 roku 72 rodzin borykało się z tym problemem, a w 2015 roku 61,

- o długotrwała lub ciężka choroba – w 2023 roku wsparto 67 rodzin z tego tytułu, a w 2015 roku 59,
- o alkoholizm – z tego tytułu wsparcie otrzymało 26 rodzin w 2023 roku, natomiast w 2021 roku 34.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy w latach 2021-2023

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2021	2022	2023
ubóstwo	69	84	75
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	8	10	6
potrzeba ochrony macierzyństwa	7	10	14
w tym: wielodzietność	7	9	13
bezrobocie	104	102	87
niepełnosprawność	61	65	72
długotrwała lub ciężka choroba	59	78	67
bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	6	5	8
w tym: rodziny niepełne	2	1	4
w tym: rodziny wielodzietne	0	0	0
przemoc w rodzinie	0	0	1
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm	34	42	26
narkomania	0	1	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	1
braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
zdarzenie losowe	1	8	0
sytuacja kryzysowa	0	0	0
kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań M-GOPS.

Powody przyznawania pomocy przez M-GOPS w Pelczycach respondentów, którzy brali udział w badaniach ankietowych. Badani poproszeni o uszeregowanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców miasta, w swoich odpowiedziach zaznaczyli ubóstwo, bezrobocie, bezdomność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Ponadto ankietowani zostali poproszeni o wskazanie grup społecznych, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym 52,8%% badanych wskazało osoby starsze i samotne.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2023 roku wyniósł 64%.

Tabela 7. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Pełczyce w latach 2021-2023

ROK	WSKAŹNIK
2018	72%
2019	68%
2020	64%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS za 2023 rok

Biorąc pod uwagę powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej oraz charakterystykę grup, którym grozi wykluczenie społeczne, należy kontynuować działania wspierające osoby i rodziny o niskim statusie materialnym, osób bezrobotnych oraz borykających się z długotrwałą lub ciężką chorobą. Wsparcie w ramach pomocy społecznej wykazują również osoby niepełnosprawne oraz bezradne w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

W myśl Ustawy o pomocy społecznej osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są: mieszkańiec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi,

gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach (Gmina Pełczyce) partycypuje w kosztach pobytu 15 osób wymagających stałej opieki, będących pensjonariuszami Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych poza terenem gminy, ponieważ w gminie Pełczyce nie prowadzą działalności całodobowe instytucje pomocy społecznej finansowane z budżetu gminy, dlatego mieszkańcy uczęszczają do DPS w okolicznych gminach.

Tabela 8. Liczb osób w DPS oraz kwoty przeznaczone na utrzymanie

	2021	2022	2023
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DPS	396 667	502 899	533 188
MIESIĘCZNY KOSZT UTRZYMANIA 1 OSOBY W DPS	4 648	4 998	6 044
LICZBA OSÓB W DPS	13	15	15

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS

Na terenie gminy Pełczyce (w Pełczycach przy ul. Starogrodzka 12A) funkcjonuje jeden prywatny Dom Opieki „Riccardo” mogący docelowo przyjąć i zabezpieczyć warunki bytowe dla 35 osób.

Klub Integracji Społecznej oraz Klub Integracji Rodzin wchodzi w strukturę MGOPS.

Gmina nie posiada jednak Dziennego Domu Pomocy, Klubu Samopomocy, Zakładu Aktywności Zawodowej itp. Zapotrzebowanie na tego typu usługi w gminie wynikać może z małych możliwości skorzystania z takich zasobów na terenie gminy. Dlatego rekomenduje się przeprowadzenie rzetelnych badań ankietowych, konsultacji społecznych w tym zakresie oraz dalszy rozwój usług opiekuńczych jako alternatywę dla kosztownych domów pomocy społecznej. Należy spodziewać się rosnącego zapotrzebowania na tego typu usługi z uwagi na ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa.

2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Formami pomocy jest system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki, które są podstawą do ich przyznania. Świadczenie można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z obszaru pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Świadczenia niepieniężne	32	54	51
Świadczenia pieniężne	148	151	143

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS za 2023 rok

W roku 2023 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto ogółem 194 rodzin. Rodziny te skorzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, pomocy w załatwianiu spraw w urzędach, sądach, ustalania uprawnień do rent czy emerytur itp.

W ramach realizacji zadania własnego gminy w zakresie pomocy społecznej realizowana jest wypłata świadczeń pieniężnych dla osób i rodzin, których dochody nie przekraczają kryterium (776,00 zł –

osoby samotnie gospodarującej, 600,00 zł osoby w rodzinie), wymienionego w Ustawie o pomocy społecznej. Zasiłki celowe i okresowe przyznawane są natomiast na zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych np.: zakup leków, żywności, opału, odzieży itp. W 2023 roku na zasiłki celowe wydatkowano kwotę 138 848 zł, wsparciem objęto 125 osób. Na zasiłki okresowe wydano 96 852 zł wsparciem objęto 55 osób. Na zasiłki stałe przeznaczono kwotę 223 595 zł, a wsparcie otrzymało 40 osób.

Poniższa tabela przedstawia liczbę beneficjentów, którym przyznano poszczególne świadczenia w latach 2021-2023.

Tabela 10. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2021-2023

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób		
	2021	2022	2023
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	44	46	40
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	75	67	55
W TYM PRYZNANE Z POWODU:			
DŁUGOTRWAŁEJ CHOROBY	0	0	3
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	10	9	5
BEZROBOCIA	66	58	45
SCHRONIENIE	7	8	7
SPRAWIENIE POGRZEBU	0	0	1
POSIŁEK	19	35	43
W TYM DLA: DZIECI	17	33	43
ZASIŁKI CELOWE OGÓŁEM	135	127	125

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS za 2023 rok

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z art. 45 ust.1 - 4 Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. W 2023 roku praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego; M-GOPS w Pelczycach objął tym rodzajem wsparcia 158 rodzin.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach realizuje także zadania wynikające z Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Osobie otrzymującej zasiłek rodzinny mogą przysługiwać również następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Strukturę świadczeń rodzinnych w perspektywie ostatnich 3 lat przedstawia tabela poniżej, w której umieszczone zostały informacje o ilości przyznanych świadczeń oraz kwoty poniesionych wydatków.

Tabela 11. Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2021-2023

Rodzaj świadczenia	2021		2022		2023	
	liczba rodzin	kwota	liczba rodzin	kwota	liczba rodzin	kwota
niepieniężne	41	227 609,00	67	226 571,00	71	300 715,00
pieniężne	155	541 909,00	158	563 690,00	148	501 576,00
zasiłek rodzinny	341	493 542,00	244	440 891,00	212	362 051,00
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	14	14 000,00	9	9 000,00	9	9 000,00
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2	17 407,00	4	6 387,00	2	7 200,00
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	9	24 506,00	14	24 393,00	8	30 437,00
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka	30	34 540,00	18	30 800,00	21	28 160,00

niepełnosprawnego						
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	258	25 800,00	212	21 200,00	181	18 100,00
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej.	72	88 160,00	74	83 410,00	62	77 995,00
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	59	44 016,00	50	43 075,00	45	37 351,00
świadczenie wychowawcze	1032	7382451,70	740	3 083 523,35	3	17 746,90
świadczenie pielęgnacyjne	62	1 202 202,00	68	1 813 416,00	87	2 337 171,00
zasiłek pielęgnacyjny	230	600 035,00	243	622 051,00	250	630 900,00
specjalny zasiłek opiekuńczy	4	32 420,00	0	- zł	0	- zł
zasiłek dla opiekuna	1	12 400,00	0	- zł	0	- zł
dotatki mieszkaniowe	19	35 139,00	28	57 394	30	73 439,00
Liczba wydanych decyzji administracyjnych przyznających świadczenia	672		682		618	
Liczba decyzji odmownych	18		6		10	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Pełczycach

Świadczenia rodzinne finansowane są w całości z budżetu państwa i stanowią one znaczące wsparcie dla rodzin zamieszkujących na terenie gminy. W przypadkach przekroczenia kryterium dochodowego świadczenia rodzinne wypłacane są według tzw. zasady „złotówka za złotówkę” tj. w wysokości pomniejszonej o kwotę, o jaką dochód rodziny przekroczył aktualnie obowiązującą kwotę uprawniającą do zasiłku, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie.

Kolejną formą wsparcia w ramach świadczeń rodzinnych są świadczenia opiekuńcze, w zakres których wchodzi: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. W analizowanym okresie liczba zasiłków pielęgnacyjnych wzrosła. Nastąpił również wzrost liczby wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.

Świadczenie wychowawcze ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje ono matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia; w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie. W okresie od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 roku świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało po spełnieniu kryterium dochodowego. Z dniem 1 lipca 2019 roku zmianie uległy warunki przyznawania świadczenia, upoważniające do pobierania świadczenia wychowawczego na każde niepełnoletnie dziecko niezależnie od dochodu rodziny. Od stycznia 2022 roku za wypłatę świadczeń wychowawczych odpowiada Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), a od 1 stycznia 2024 roku wysokość świadczenia wynosi 800,00 zł miesięcznie na każde dziecko. Świadczenie finansowane jest w całości z budżetu państwa.

W ramach wsparcia wypłacane są również: jednorazowe świadczenie „Za życiem”, jednorazowe świadczenie „Dobry Start”, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne, stypendia szkolne oraz zasiłek szkolny. Na terenie gminy Pełczyce funkcjonuje Karta Dużej Rodziny.

Rekomenduje się połączenie działań z zakresu pomocy i wsparcia rodziny w formie świadczeń z innowacjami aktywizującymi społeczność lokalną, budującymi potencjał rozwojowy wspólnoty. W dłuższej perspektywie czasowej spowoduje to wzrost liczby grup samopomocowych oraz zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, co niewątpliwie odciąży w dużym stopniu M-GOPS (CUS) w zakresie realizacji tych zadań

2.2.5 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dokonując analizy problemu uzależnień i przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze - ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo – skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, finansowa, cyberprzemoc). Gmina Pełczyce realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przeciwdziałania Narkomanii. Adresatami programów są osoby z problemem alkoholowym, narkotykowym i ich rodziny. Celem programów jest uświadomienie mieszkańcom skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Programy te są dokumentami stanowiącymi podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie gminy Pełczyce i stanowią katalog przedsięwzięć będących zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych, wynikających z art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z ich treścią zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, poprzez działalność wychowawczą i informacyjną;

- ograniczanie dostępności do alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Główne cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Pełczyce to:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W celu usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie Rada Miejska uchwała Nr XV.160.2020 Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia 22 grudnia 2020 r. ustanowiła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2021-2025.

W gminie Pełczyce funkcjonuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest to zespół osób, specjalistów z różnych dziedzin, delegowanych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy. Zespół stanowią przedstawiciele służb gminnych, instytucji i organizacji działających w obszarze wsparcia społecznego. Działania Zespołu zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu w wypracowaniu procedur oraz standardów.

W 2023 roku do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 22 wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”. W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny zorganizował 4 posiedzenia. Prowadzono działania w 25 rodzinach, w których uruchomiono procedurę „Niebieskiej Karty”. Zakończono prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty” w 20 przypadkach.

Tabela 12. Działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba posiedzeń ZI	4	4	4
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	14	16	36
Liczba założonych Niebieskich Kart	9	11	22
Prowadzone działania w rodzinie - liczba rodzin	6	13	25
Zakończenie procedury NK	7	10	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Pełczycach

Wszystkie z ww. programów zawierają zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia działań w zakresie profilaktyki alkoholowej z innymi, przeciwdziałającymi przemocy i uzależnieniom od substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP, uzależnieniom behawioralnym. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy uzależnień oraz inicjatyw kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, rozpoznawanie psychomanipulacji).

We wszystkich rodzajach uzależnień mamy do czynienia z utratą kontroli nad sytuacją, a w następstwie frustracją i agresją. Właśnie dlatego występowanie przemocy w rodzinie jest często elementem współistniejącym ze zjawiskiem uzależnień, oba obszary problemowe przenikają się wzajemnie. Zaleca się stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia, opartego o jeden wspólny program profilaktyczny.

2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

pieczy zastępczej.

Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie

Na terenie gminy zatrudniony jest 1 asystent. Rodziny objęte wsparciem wymagały pomocy w następujących obszarach:

- o niewystarczających umiejętności w pokonywaniu trudności opiekuńczo - wychowawczych,
- o nieumiejętności organizacji życia rodziny, w tym planowania czasu wolnego,
- o trudności z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- o pomocy w sprawach urzędowych, w tym pomoc związana z procedurą uzyskania mieszkania socjalnego,
- o pomocy w zakresie możliwości uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych i zatrudnienia.

W 2023 roku wsparciem asystentów rodziny było objętych 13 rodzin. Szczegółowo obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba asystentów rodziny oraz liczba osób korzystających ze wsparcia w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
Liczba rodzin, które skorzystały z usług asystenta rodziny	12	15	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2023 rok

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Kolejną formą wsparcia jest rodzinna piecza zastępcza. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, jako okresowa forma opieki nad dzieckiem. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspokaja potrzeby zarówno w sferze materialno–bytowej jak i emocjonalnej. Angażuje się w proces kształcenia, pogłębia zainteresowania, organizuje wypoczynek wakacyjny. Wypełnia obowiązki rodzicielskie wobec dziecka, dla którego tworzy rodzinę zastępczą. Rodzice zastępczy w swoich działaniach współpracują z rodziną biologiczną, która bierze udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci (np. przy wyborze szkoły, zawodu, wykonywaniu poważnych zabiegów medycznych).

Z danych Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pełczycach (wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku) wynika, że na terenie gminy 14 dzieci przebywało w 13 rodzinach zastępczych.

Rekomenduje się dalszy rozwój działań mających na celu wieloaspektowe wsparcie asystenta rodziny oraz propagowanie idei rodzin zastępczych w przypadku zaistnienia takiej potrzeby na terenie gminy.

2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI

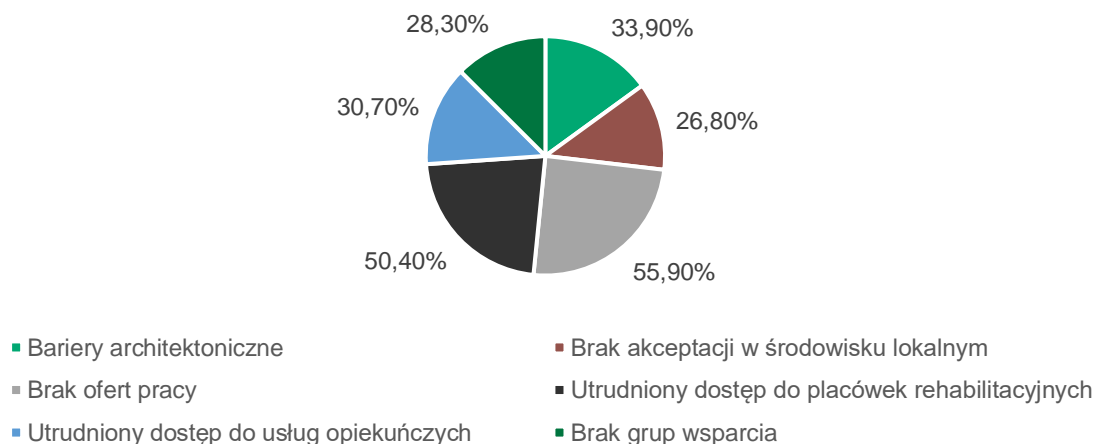
Osoby z niepełnosprawnościami to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia codzienne życie, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Choroba i niepełnosprawność natomiast prowadzą do pogorszenia sytuacji materialnej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacja, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej.

Probleмами osób niepełnosprawnych z terenu gminy Pełczyce zajmują się:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszcznie,

Obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został poddany ocenie mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym. Respondenci wskazali, że głównymi trudnościami dla osób z niepełnosprawnościami są:

- o brak ofert pracy (55,9% ankietowanych),
- o utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (50,4% ankietowanych),
- o bariery architektoniczne (33,9%),
- o utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (30,7% ankietowanych),
- o brak grup wsparcia (28,30%),
- o brak akceptacji w środowisku lokalnym (26,80%).

Wykres 20. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

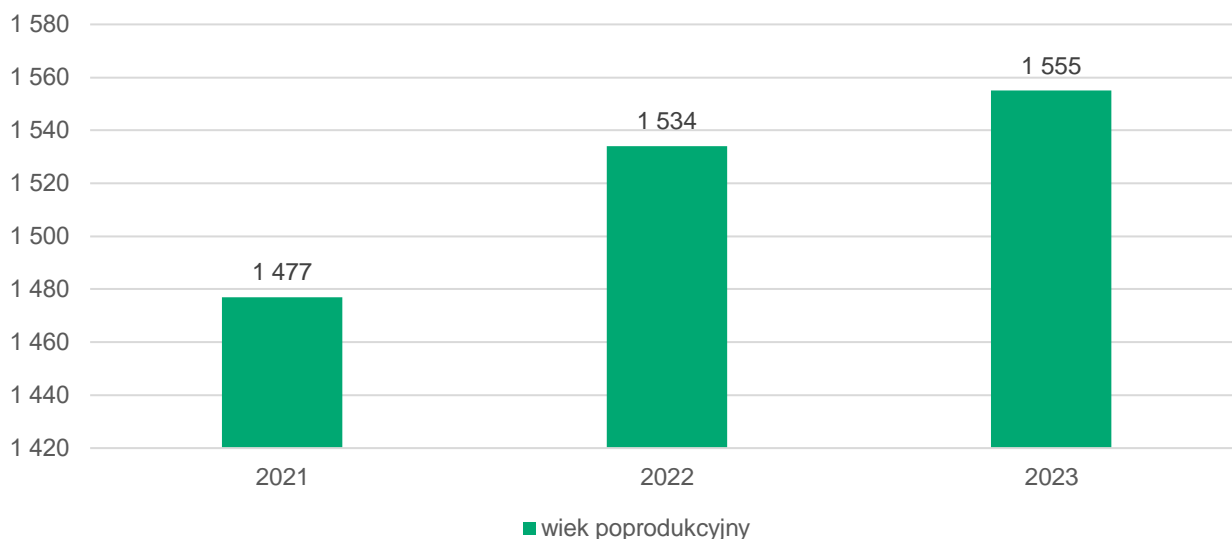
Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych.

Polityka wobec osób starszych określana jest jako realizacja potrzeb i warunków bytowych seniorów i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpływać na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Dotyczy to oświaty, kultury, ochrony zdrowia, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów.

Zasoby posiadane w tym obszarze na terenie gminy są niewielkie, biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa i rosnącą konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów zarówno w aspekcie finansowym i zdrowotnym, jak i aktywizacji i integracji społecznej. Rekomenduje się rozwój działań mających na celu społeczną integrację międzypokoleniową. Zaleca się także wprowadzenie Ogólnopolskiej Karty Seniora lub Gminnej Karty Seniora.

Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych. Również ze względu na wysoki odsetek osób starszych, samotnych oraz fakt, iż domostwa są od siebie często oddalone władze gminy dostrzegają zapotrzebowanie na objęcie takich osób teleopieką.

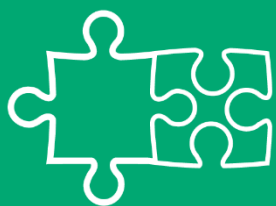
Jak widać na poniższym wykresie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Stanowi to przesłankę do zintensyfikowania działań o charakterze opiekuńczym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz rozwój usług przeznaczonych dla osób w starszym wieku. Jest to również swoista zapowiedź rozwoju rynku usług skierowanych do seniorów w obszarze integracji społecznej. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: problemy zdrowotne, niewystarczający zakres usług opiekuńczych, samotność.

Wykres 21. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Pełczyce w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa i rosnącą konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów zarówno w aspekcie finansowym i zdrowotnym, jaki i społecznym, rekomenduje się rozwój działań mających na celu społeczną integrację międzypokoleniową. Konieczne staje się dla gminy tworzenie rozwiązań systemowych służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych, pobudzaniu ich samodzielności w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej oraz wsparciu niesamodzielnych osób starszych i osób sprawujących nad nimi opiekę. Wskazane jest również propagowanie idei wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej, tworzenie postaw altruistycznych.

2.3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną gminy Pełczyce oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej gminy. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy.

S - MOCNE STRONY

- o programy zdrowotne i profilaktyczne (dożywanie dzieci, przeciwdziałanie przemocy, program wspierania rodziny)
- o współpraca instytucji działających na rzecz rodziny np. Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- o wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji pracujących na rzecz rodziny,
- o ustawiczne kształcenie kadry pomocy społecznej w zakresie umiejętności działania na rzecz rodziny i osób
- o placówka wsparcia dziennego dla dzieci
- o dobrze działające instytucje w obszarze pomocy społecznej
- o wspieranie rodzin przez asystenta rodziny
- o działalność organizacji pozarządowych
- o wysoki poziom współpracy z NGO
- o dobre zaplecze edukacyjne i sportowe na terenie gminy Pełczyce
- o pozyskiwanie środków zewnętrznych
- o korzystne położenie gminy (atrakcyjne położenie w środowisku przyrodniczym na obszarze ekonomicznym, stwarzające możliwość ekologicznej promocji gminy)

W - SŁABE STRONY

- o niewystarczająca liczba usług społecznych
- o wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych
- o ubóstwo
- o niewystarczająca rozwinięta polityka senioralna
- o niewystarczająca liczba działań międzysektorowych na rzecz OzN, seniorów, rodzin
- o niewystarczające zaangażowanie w zakresie organizacji grup wsparcia w środowiskach lokalnych
- o niewystarczająca oferta różnorodnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
- o niewystarczający dostęp do opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych, specjalistycznych usług opiekuńczych
- o brak rodzin wspierających
- o niezadowolający stan dróg
- o niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna (baza hotelowa itp.)

- o dobrze rozwinięte ścieżki rowerowe, asfaltowe, odseparowane od ruchu drogowego (Trasy Pojezierzy Zachodnich)
- o występowanie bardzo korzystnych warunków do produkcji rolnej w szerokim zakresie

O - SZANSE

- o dalsze pozyskiwanie dofinansowania ze środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027
- o fundusze krajowe
- o dalsza współpraca z NGO, powiatowymi JST
- o zaangażowanie lokalnych inwestorów, przedsiębiorców
- o promowanie ekonomii społecznej
- o promowanie turystycznych walorów gminy
- o rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- o rozwój międzysektorowej polityki społecznej
- o korzystne zmiany społeczne - wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych

T - ZAGROŻENIA

- o niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju
- o nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym
- o częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego
- o starzenie się społeczeństwa
- o migracja ludności w wieku produkcyjnym
- o nieznane dotychczas problemy społeczne np. cyberprzemoc, cyberuzależnienia, uzależnienia behawioralne

2.4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM PLANEM WDROŻENIA CUS

Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje odzwierciedlenie w Prognozie opracowanej na podstawie danych GUS na poziomie gminy Pełczyce. Według Prognozy, liczba mieszkańców gminy spadnie. Tabela poniżej przedstawia jak według prognoz ludności do 2027 roku poszczególne kategorie wiekowe będą ulegać zmianie. Ogólna liczba ludności w gminie spadnie o 3,33%, zmiany będą również w poszczególnych grupach wiekowych:

- o wiek 0 -14 – spadek o 11,25 %, czyli o 144 osób,
- o wiek 15 - 64 – spadek o 3,86%, czyli o 173 osób,
- o wiek 65+ – wzrost o 6,96 %, czyli o 102 osób,
- o wiek 80+ – wzrost o 21,65 %, czyli o 47 osoby.

Tabela 14. Prognoza ludności dla gminy Pełczyce

Wiek	2024	2025	2026	2027
Ogółem	7 053	6 961	6 887	6 818
0-14	1 039	975	937	875
15-64	4 652	4 580	4 511	4 479
65+	1 362	1 406	1 439	1 464
80+	217	219	244	264

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS - Prognozy ludności gmin na lata 2023-2060

Systematycznie zbierane informacje i dane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Analizując tabele i wykresy zamieszczone w części diagnostycznej *Planu* można przyjąć, że – niezależnie od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych utrzymuje się stała grupa beneficjentów systemu wsparcia, wymagająca stałej interwencji socjalnej. Rozwój gospodarczy podnoszenie się jakości życia w mieście, nie zawsze są zbieżne z tempem włączenia osób wykluczonych w życie społeczne.

Podsumowując informacje zawarte części prognostycznej *Planu* możemy przyjąć, w perspektywie czasowej przyjmowanego Planu, że:

- zwiększy się udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- dużą grupę osób wymagających wsparcia będą stanowiły osoby z niepełnosprawnościami,
- poza uzależnieniem od alkoholu i narkotyków pojawiać się będą nowe formy uzależnień,
- w kontekście rozwoju rynku pracy kluczowym będzie kwestia zwiększenia aktywności zawodowej, zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami, kobiet oraz osób długotrwale bezrobotnych,
- oferta edukacyjna zostanie rozwinięta i dostosowana zarówno do potrzeb uczniów z dobrymi wynikami w nauce, jak i do uczniów z problemami dydaktycznymi i adaptacyjnymi,
- nastąpi systematyczny spadek liczby osób korzystających z dodatków mieszkaniowych.

MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W PEŁCZYCACH

UL. OGRODOWA 19A,
73-260 PEŁCZYCE
e-mail:

kontakt@mgopspelczyce.pl

WE WSPÓŁPRACY Z:

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

ul. Grochowska 35, 60-277 Poznań
e-mail: jst@wanir.edu.pl
www.wanir.edu.pl